

กฎหมายการห้ามล่าสมบัติของสหราชอาณาจักร (Treasure law of United Kingdom)*

อรอร กฤษณะทรัพย์**

บทนำ

การค้นพบโบราณวัตถุหรือสิ่งของที่มีค่าที่มีมาตั้งแต่โบราณกาลนั้น นับว่าเป็นสิ่งของสำคัญที่อาจนำมาซึ่งการอธิบายหรือใช้อ้างอิงต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งที่ช่วยไขความลับทางประวัติศาสตร์อันเป็นประโยชน์ต่อการบันทึกเรื่องราวหรือความเป็นมาของชาตินั้น ๆ อย่างไรก็ตาม สมบัติหรือโบราณวัตถุหรือสิ่งของที่มีค่าเหล่านี้มักสร้างมูลค่าได้อย่างมหาศาล เนื่องจากมีคุณสมบัติส่วนประกอบที่เป็นวัตถุที่มีค่าในตัวเอง ประกอบกับมีอายุยาวนาน จึงเป็นที่หมายปองของนักล่าสมบัติทำการขุดค้นหาหรือการลักลอบนำไปขายอย่างผิดกฎหมาย

สหราชอาณาจักรมีกฎหมายที่มีชื่อว่า Treasure Act 1996 ที่กำหนดให้ผู้ค้นพบวัตถุใด ๆ ที่พิจารณาว่าเป็นสมบัติตามกฎหมายนี้ จะต้องแจ้งให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หากผู้ใดฝ่าฝืนต้องได้รับโทษตามกฎหมายกำหนด โดยกฎหมายฉบับดังกล่าวมีเจตนารมณ์เพื่อป้องกันสมบัติที่มีค่าอันเป็นวัตถุทางโบราณคดีอันเป็นมรดกสำคัญของชาติ และเพื่อดำรงไว้ให้เป็นสมบัติของชาติและเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

สาระสำคัญ

สหราชอาณาจักรประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันการล่าสมบัติอันเป็นวัตถุทางโบราณคดีซึ่งเป็นมรดกที่สำคัญของชาติ เพื่อดำรงไว้ซึ่งสมบัติของชาติและเป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม

กฎหมาย Treasure Act 1996^๑

กฎหมายนี้มีเจตนารมณ์เพื่อสนับสนุนการอนุรักษ์และปกป้องวัตถุทางโบราณคดีที่ถูกค้นพบซึ่งเป็นกรอบทางกฎหมายพื้นฐานที่สำคัญของสหราชอาณาจักรในการปกป้องมรดกของชาติ สงวนและรักษาไว้เพื่อ

* บทความประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๖๘

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมายฝ่ายค้นคว้าและเปรียบเทียบกฎหมาย กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ โปรดดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ [Treasure Act 1996](#)

ประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยมีผลบังคับใช้เฉพาะอังกฤษ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ โดยสกอตแลนด์นั้นมิมีบทบัญญัติกฎหมายที่บังคับใช้เป็นการแยกต่างหาก^๒ กฎหมายฉบับนี้มีสาระสำคัญ ดังนี้

(๑) นิยามคำว่า “สมบัติ (Treasure)”

เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๒๓ มีการประกาศใช้ The Treasure (Designation) (Amendment) Order 2023 ที่แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “สมบัติ (Treasure)” ใน Treasure Act 1996 มีผลบังคับใช้มาตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๙๗^๓ สรุปได้ดังนี้

บทบัญญัติ	ประเภท	เกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด	อายุ
มาตรา ๑(๑)(a)(i)	ไม่ใช่เหรียญ	โลหะเป็นส่วนผสมอย่างน้อยร้อยละ ๑๐	อย่างน้อย ๓๐๐ ปี
มาตรา ๑(๑)(a)(ii)	จำนวน ๒ เหรียญ	ถูกค้นพบในครั้งเดียวกัน โดยมีโลหะเป็นส่วนผสมอย่างน้อยร้อยละ ๑๐	อย่างน้อย ๓๐๐ ปี
มาตรา ๑(๑)(a)(iii)	จำนวน ๑๐ เหรียญ	ถูกค้นพบในครั้งเดียวกัน	อย่างน้อย ๓๐๐ ปี
มาตรา ๑(๑)(b)	วัตถุทางประวัติศาสตร์	กำหนดโดยคำสั่งรัฐมนตรีตามมาตรา ๒ (๑)	อย่างน้อย ๒๐๐ ปี
มาตรา ๑(๑)(c)	วัตถุที่ค้นพบก่อนการบังคับใช้มาตรา ๔	จะถูกจัดเป็น Treasure trove*	-
มาตรา ๑(๑)(d)(i)	วัตถุอื่นใด	มีการค้นพบครั้งเดียวกันกับวัตถุตามมาตรา (a) หรือ (b) หรือ (c)	-
มาตรา ๑(๑)(d)(ii)	วัตถุอื่นใด	มีการค้นพบก่อนหน้านี้ หากพบในครั้งเดียวกัน จะพิจารณาได้ว่าเป็นวัตถุตามมาตรา (a) หรือ (b)	-

* *Treasure trove* หมายถึง วัตถุที่ทำจากทองหรือเงินเป็นส่วนใหญ่มีส่วนผสมมากกว่าร้อยละ ๕๐ โดยที่ลูกซ่อนไว้โดยตั้งใจและไม่สามารถตามหาเจ้าของหรือทายาทของเจ้าของได้ ทั้งนี้ ไม่ได้จำกัดอายุของวัตถุไว้ ยกตัวอย่าง

^๒ Treasure Act 1996: Code of Practice (3rd Revision), หน้า ๘, จาก [Treasure Act 1996: Code of Practice](#). สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘

^๓ Chris Bevan, “A New Definition of ‘Treasure’ under the Treasure Act 1996: Watershed Reform or Missed Opportunity?”, จาก [A New Definition of ‘Treasure’ under the Treasure Act 1996: Watershed Reform or Missed Opportunity? - Bevan - 2024 - The Modern Law Review - Wiley Online Library](#). สืบค้นเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๖๘

เช่น เหรียญทองหรือเงินจากศตวรรษที่ ๑๙ หรือ ๒๐ เช่น เหรียญ sovereign หรือเครื่องประดับที่มีการถูกฝังภายในดินหรืออาคาร^๔

ทั้งนี้ สมบัติตามนัยแห่งบทบัญญัติดังกล่าว ไม่รวมถึงวัตถุที่เป็นวัตถุทางธรรมชาติที่ไม่ผ่านการใช้งานใด ๆ หรือแร่ธาตุที่สกัดมาจากแหล่งธรรมชาติ หรือวัตถุตามที่รัฐมนตรีกำหนดให้ไม่เป็นสมบัติตามมาตรา ๒(๒)^๕

(๒) การค้นพบสมบัติ

กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้สมบัติที่ถูกค้นพบจะตกเป็นกรรมสิทธิ์ของ Franchisee หรือหากไม่มีกรณีเช่นว่านี้ให้ตกเป็นของราชวงศ์^๖ ซึ่งตามระบบกฎหมาย Common law กำหนดให้ผู้ค้นพบวัตถุที่สูญหายในหรือบนดินจะมีกรรมสิทธิ์ในวัตถุนั้น ๆ เหนือกว่าผู้ใด ยกเว้นผู้เป็นเจ้าของที่แท้จริง บทบัญญัติดังกล่าวเป็นไปตามหลักการ bona vacantia ที่กำหนดให้ทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของตกเป็นของพระมหากษัตริย์ ซึ่งเป็นนโยบายสนับสนุนให้สมบัตินั้นตกเป็นของราชวงศ์ที่มีมาตั้งแต่สมัยพระเจ้าเฮนรีที่ ๑ แต่ปัจจุบันการสนับสนุนให้สมบัติตกเป็นของของราชวงศ์นั้นมุ่งเน้นไปที่การปกป้องและอนุรักษ์ทรัพย์สินมรดกอันล้ำค่า และป้องกันไม่ให้วัตถุเหล่านั้นถูกนำไปขายในตลาด บางกรณีอาจเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย รัฐบาลจึงให้สิทธิพิเศษซื้อสมบัติต่าง ๆ เพื่อนำไปจัดแสดงต่อประชาชนในฐานะทรัพย์สินของชาติ และเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ^๗

ทั้งนี้ หากบุคคลใดพบวัตถุที่เป็นสมบัติหรือมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าเป็นสมบัติตามกฎหมายนี้ จะต้องแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลา ๑๔ จากวันที่พบหรือจากวันที่ผู้พบมีเหตุอันสมควรเชื่อว่าเป็นสมบัติ หากไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวจะมีโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือนหรือปรับระดับ ๕ (Level 5) หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตาม บุคคลนั้นอาจแสดงเหตุอันสมควรให้เห็นว่าตนไม่สามารถแจ้งการค้นพบดังกล่าวภายในระยะเวลาได้^๘

^๔ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๒, หน้า ๑๒.

^๕ Section 1(2) of Treasure Act 1996

^๖ Section 4 of Treasure Act 1996

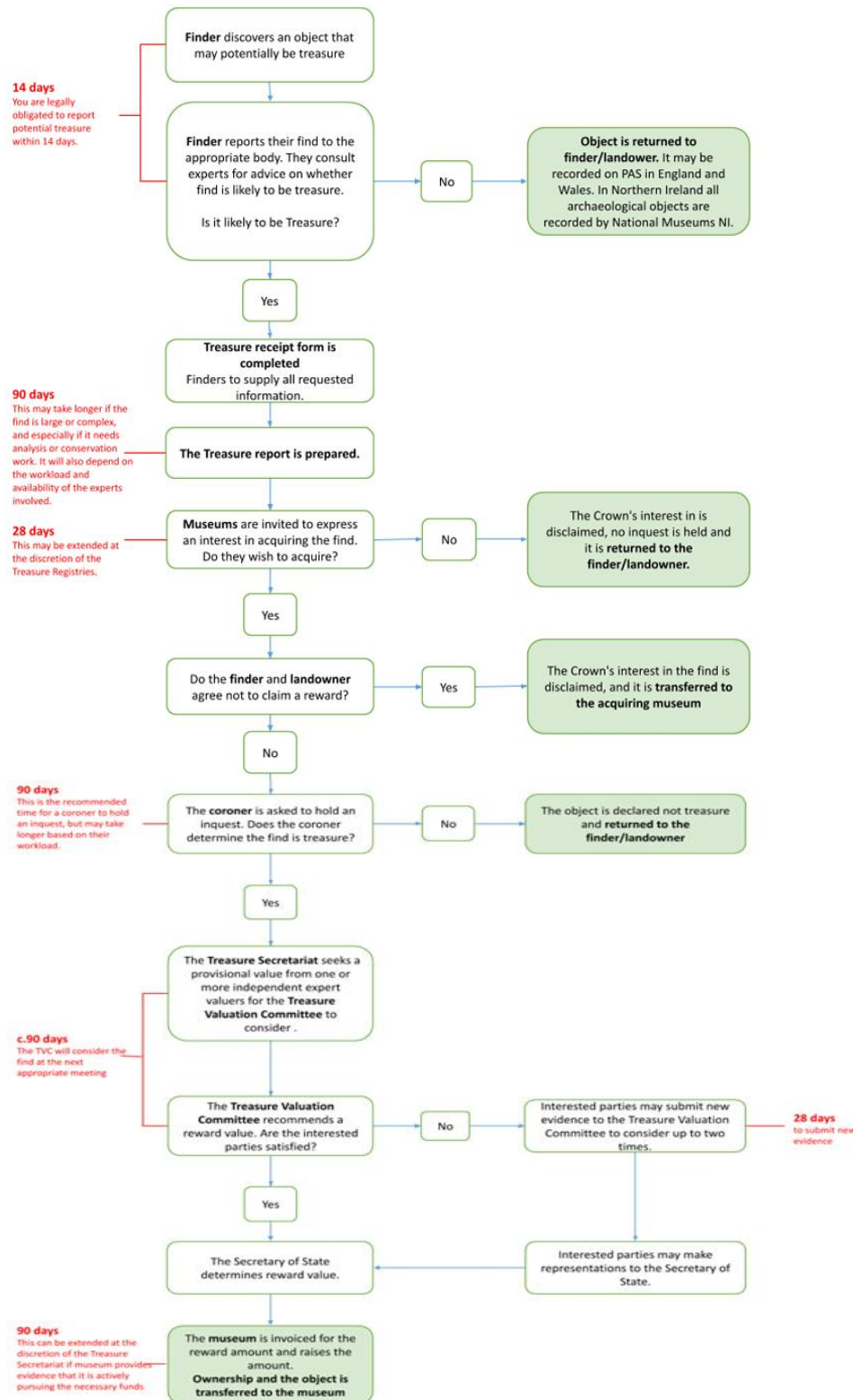
^๗ อ้างแล้วเชิงอรรถที่ ๓

^๘ Section 8 of Treasure Act 1996

แผนภาพแสดงการแจ้งการค้นพบสมบัติตามกฎหมาย Treasure Act 1996

ที่มาแผนภาพ : [Treasure Act 1996: Code of Practice](#), หน้า ๒๖.

บทสรุป

โบราณวัตถุหรือวัตถุใด ๆ ซึ่งเป็นสมบัติที่มีค่าและนับว่าเป็นมรดกที่สำคัญของชาติทั้งในแง่ของการศึกษาประวัติศาสตร์และคุณค่าทางจิตใจของสาธารณชนอันสามารถเป็นมรดกอันล้ำค่าของประชาชาติ การมีกฎหมายเข้ามาควบคุมการขุดค้นหาสมบัติจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เนื่องจากการแก้ไขปัญหาการซื้อขายหรือลักลอบนำเข้าสมบัติที่ผิดกฎหมายของบรรดานักล่าสมบัติต่าง ๆ และทำให้สมบัตินั้น ๆ ตกเป็นของแผ่นดิน และเพื่อประโยชน์ของส่วนรวมต่อไป
